ВІЙНА, ДИПЛОМАТІЯ І РЕВІЗІЯ ГЛОБАЛЬНОГО ПОРЯДКУ: США, G7 І УКРАЇНА В НОВИХ КООРДИНАТАХ СВІТОВОЇ ПОЛІТИКИ

Віктор БЕДЬ
Науково-дослідний інститут стратегічних та політико-правових досліджень Карпатського університету імені Августина Волошина
м. Ужгород, 17 червня 2025 р.

У червні 2025 року світова політика вступила у нову фазу глобальної ревізії. Одночасні війни, порушення системи міжнародного права, дипломатична пауза США з РФ і активізація Дональда Трампа на тлі саміту G7 ускладнили систему координат, у якій існує Україна. Ці процеси мають розглядатися крізь призму захисту прав української нації, національного інтересу і боротьби за виживання держави у великій геополітичній грі.

Слід прямо визнати: світ фактично вступив у стадію третьої світової війни — гібридної, повзучої, новітньої за своїми методами та формами, але все ж таки війни глобального масштабу. Російсько-українська війна, ізраїльсько-іранський військовий конфлікт, до яких вже залучено десятки держав — фінансово, зброєю, дипломатично, іноді й безпосередньо військовими силами, — є лише проявами цього нового глобального протистояння. У цих умовах головне завдання всіх цивілізованих, демократичних і правових держав — не допустити остаточного руйнування системи міжнародного права та вжити всіх заходів для якомога швидшої зупинки як російсько-української, так і ізраїльсько-іранської війни. Це потрібно зробити доки конфлікти не переросли у ще більш масштабні бойові дії на території інших держав або не трансформувалися у ядерне протистояння, наслідки якого можуть бути катастрофічними для всього людства.

1. Перервані переговори США–РФ: згортання миру чи стратегічна пауза?

Сполучені Штати Америки несподівано скасували двосторонні переговори з Росією, які мали відбутися у Європі [1]. Причини не озвучено офіційно, однак експерти вказують на такі фактори:

- участь РФ у конфлікті на боці Ірану проти Ізраїлю;
- відмова Кремля приймати український план миру;
- переорієнтація США на Близький Схід.

Це означає: на час ескалації Ізраїль–Іран, Вашингтон призупиняє дипломатичний трек по Україні. Україна залишається у ситуації, коли на глобальному рівні немає робочої переговорної рамки, а РФ і далі тероризує українське населення.

2. Телефонна розмова Трампа і Путіна: за лаштунками "миротворчості"

Після скасування перемовин США з РФ відбулася закрита телефонна розмова між Дональдом Трампом і Володимир Путіним. Згідно з Кремлем, основною темою була війна Ізраїлю з Іраном: Росія запропонувала свою роль посередника, що сприймається як інформаційний маневр — спроба відвести увагу від агресії в Україні.

Як повідомляє Reuters, у телефонній розмові 15 червня Дональд Трамп і Володимир Путін обговорили ситуацію навколо Ірану та Ізраїлю, а також, за даними Білого дому, «побіжно торкнулися питання України». Пресслужба підкреслила, що президент США виступає за дипломатичну деескалацію в обох регіонах [2].

Разом з тим, занепокоєння викликала інформація про розпуск робочої групи Білого дому з тиску на Кремль, що підтверджує поступове згортання конфронтаційного курсу щодо РФ. Аналітики вказують: такий дзвінок, без належного публічного підкріплення підтримки України, може бути розцінений як сигнал Москві про готовність Вашингтона до нових поступок у геополітичному торзі [3].

3. Зустріч Трамп–Зеленський: шанс чи ілюзія?

Планована двостороння зустріч Трампа з президентом України Володимиром Зеленським, що мала відбутися 17 червня 2025 року в Kananaskis Village (Альберта, Канада) на полях саміту G7, так і не відбулася. Трамп достроково залишив саміт ще 16 червня [4], пояснивши це необхідністю терміново повернутися до Вашингтона через ескалацію конфлікту на Близькому Сході [2]. Як повідомила прессекретарка Білого дому Керолайн Лівітт, президент США «повертається, щоб зосередитися на важливих питаннях» [5], президент США «повертається, щоб зосередитися на важливих питаннях» і, зокрема, на ситуації Ізраїль–Іран.

Однак такий крок мав значно ширше значення. Крім скасованої зустрічі з Зеленським, були скасовані й інші двосторонні контакти (з прем'єрами Індії, Австралії тощо). При цьому Трамп встиг підписати торговельну угоду з Великою Британією [6] та дати низку суперечливих заяв, зокрема щодо санкцій проти РФ [7], заявивши, що США не впроваджуватимуть нові обмеження без дій з боку ЄС.

Експерти вказують, що відсутність зустрічі Трампа із Зеленським стала не лише логістичним збоєм, а проявом зміни стратегічного вектора зовнішньої політики США. Українське питання перестає бути домінантним у міжнародному порядку денному Вашингтона. Саме на цьому тлі набирає сили особиста дипломатія Трампа, спрямована на двосторонні угоди з партнерами, де Україна наразі не фігурує серед пріоритетів.

З огляду на ці тенденції, Україна має адаптувати свою зовнішню політику. Потрібно створювати нові формати, виходити на альтернативні канали комунікації, поглиблювати стратегічні партнерства з державами-членами G7, що зберігають проукраїнську позицію. Водночас, слід уважно моніторити динаміку ситуації на Близькому Сході, адже вона стала тим фактором, що витіснив Україну з дипломатичного фокусу США на цьому етапі.

Цей формат — прояв особистої дипломатії Трампа, що розглядає пряму взаємодію між лідерами як ефективнішу за багатосторонні формати (ООН, ОБСЄ, ЄС).

4. G7, G8 і глобальна ревізія: повернення Росії?

Трамп вдруге запропонував повернути РФ до формату G8, назвавши G7 «застарілим клубом» [8]. Реакція — жорстко негативна. Лідери Франції, Німеччини, Канади заявили: агресор, що порушує міжнародне право, не має повертатися до кола цивілізованих держав [8].

5. Близький Схід: новий фронт, що впливає на Україну

Після обопільних ударів Ізраїлю та Ірану (понад 220 загиблих) [9], США концентрують ресурси у регіоні, змінюючи дипломатичний пріоритет. Це загрожує зменшенням уваги до війни в Україні. РФ хоче скористатись цим, виступаючи як «миротворець» у Тегерані, водночас тероризуючи Київ. З 16 на 17 червня Москва завдала найкривавішого удару по українській столиці цього року [10].

6. Український фронт: стійкість і відповідь

- ЗСУ зупинили прориви на Донбасі й Півночі 11];
- Продовжуються обстріли Києва, Сумщини, Харкова;
- Удар по українських нафтопереробних заводах (НПЗ), що забезпечували логістику постачання пального для фронту, — спроба порушити тилове забезпечення та оперативні спроможності українських сил [12].

7. Висновки і рекомендації

1. Україна повинна зміцнювати двосторонній формат із США, але водночас не відмовлятися від багатосторонньої дипломатії.
2. Недопущення ревізії G7 та повернення РФ до глобальних клубів має бути ключовою позицією Києва.
3. Фронтова стійкість і моральна ініціатива.
4. Поглиблення стратегічного партнерства з Великою Британією — як постійним військово-політичним союзником, що послідовно підтримує Україну, виступає за посилення санкцій проти РФ, забезпечує озброєння, гуманітарну і дипломатичну допомогу, та здатен відіграти ключову роль у довгостроковій безпеці України.
5. Активне залучення ключових європейських партнерів — Франції, Німеччини, Польщі, країн Балтії, Скандинавії, Нідерландів, Чехії, Італії, а також Японії — до розбудови нової безпекової архітектури, санкційного тиску на РФ, відновлення України та гарантування сталого миру в Європі.
6. Врахування потенціалу Словаччини як транзитної, сусідньої держави та частини європейської безпекової структури — з урахуванням внутрішньополітичної нестабільності та непередбачуваного курсу уряду Роберта Фіцо. Україна повинна послідовно й наполегливо вибудовувати конструктивну взаємодію з офіційною Братиславою, залучаючи до цього дипломатичного процесу провідні держави ЄС із числа наших надійних союзників та партнерів.
7. Посилення міжнародної правової кампанії — з акцентом на визнання Голодомору 1932–1933 рр. геноцидом української нації, документування сучасних воєнних злочинів Російської Федерації, а також підтримку діяльності Міжнародного кримінального суду (МКС, англ. ICC — International Criminal Court) та інших інституцій міжнародної відповідальності як ключової умови збереження і посилення світової підтримки України, захисту міжнародного права та правопорядку в Європі.
8. Протидія антиукраїнській політиці Угорщини, яка залишається союзником путінського режиму в Європі. Україна має припинити самообман і політичні ілюзії щодо «нейтралітету» Будапешта, послідовно викривати деструктивну поведінку угорської

влади у міжнародних інституціях, блокування євроатлантичної інтеграції України, підтримку Москви, а також — активно працювати з угорським громадянським суспільством, демократичними силами в самій Угорщині та європейськими партнерами для нейтралізації деструктивного впливу уряду Орбана. Особливої уваги потребує припинення антиукраїнської діяльності угорських та орбаністських підривних громадсько-політичних структур на Закарпатті, що діють під прикриттям культурних чи правозахисних ініціатив. Цю роботу слід вести системно — з одночасним залученням провідних держав Європейського Союзу до формування єдиного фронту протидії гібридним впливам Кремля в регіоні Центральної Європи.

9. Забезпечення духовної безпеки та релігійної єдності українського суспільства — через невідкладне припинення діяльності структур Російської Православної Церкви в Україні, які функціонують під прикриттям так званої «Української Православної Церкви Московського патріархату» як структурного підрозділу Московського патріархату. Їхнє існування в умовах війни створює загрозу релігійного розколу, внутрішньої дестабілізації та використовується ворогом для гібридного впливу. Українська держава має забезпечити духовну незалежність, міжконфесійний мир та єдність, надаючи всебічну підтримку розвитку єдиної Помісної Автокефальної Православної Церкви України як духовної опори української нації та важливого чинника національної безпеки.

Україна має бути не об’єктом міжнародних домовленостей, а суб’єктом — із власними непорушними правами, вимогами, правдою і зброєю. Світ перебуває у стані тривалої дестабілізації та системної дезорганізації, і переможуть ті, хто здатен мислити стратегічно, бути національно та духовно об’єднаними, діяти рішуче й послідовно, не зраджуючи власної гідності, а також природного і міжнародного права на свою національну ідентичність і державність. Переможуть ті, хто уміє вести ефективну дипломатію, тримати надійні міжнародні союзи з вірними партнерами та системно розвивати Збройні Сили, включно з новітнім стратегічним і оборонним (зокрема балістичним) потенціалом — на основі чітких прав, справедливих вимог, правди і сили.

Джерела:

1. Reuters — Russia says US has cancelled next round of talks on easing tensions (16.06.2025). – [Електронний ресурс]. – URL: https://www.reuters.com/world/europe/russia-says-us-has-cancelled-next-round-talks-easing-tensions-2025-06-16/ (дата звернення: 17.06.2025).
2. Reuters. Trump leaves G7 summit early due to Middle East situation [Електронний ресурс] // Reuters, 17.06.2025. – [Електронний ресурс]. – URL: https://www.reuters.com/world/china/seeking-unity-g7-meets-amid-escalating-ukraine-middle-east-conflicts-2025-06-16/ (дата звернення: 17.06.2025).
3. Reuters. Trump administration disbands group focused on pressuring Russia [Електронний ресурс] // Reuters, 17.06.2025. – [Електронний ресурс]. – URL: https://www.reuters.com/world/asia-pacific/trump-administration-disbands-group-focused-pressuring-russia-sources-say-2025-06-17/ (дата звернення: 17.06.2025).
4. Reuters. Ukraine's Zelenskiy to seek G7 support as Trump's early exit puts dampener on summit // Reuters, 17.06.2025. – [Електронний ресурс]. – URL: : https://www.reuters.com/world/china/ukraines-zelenskiy-seek-g7-support-trumps-early-exit-puts-dampener-summit-2025-06-17/ (дата звернення: 17.06.2025).
5. Reuters. Trump to return to Washington early from G7 summit for 'important matters' [Електронний ресурс] // Reuters, 16.06.2025. – [Електронний ресурс]. – URL: https://www.reuters.com/world/trump-return-washington-early-g7-summit-important-matters-2025-06-16/ (дата звернення: 17.06.2025)
6. Reuters. US and UK confirm trade deal, but steel still a sticking point [Електронний ресурс] // Reuters, 17.06.2025. – [Електронний ресурс]. – URL:

https://www.reuters.com/business/autos-transportation/us-uk-trade-deal-be-completed-very-soon-says-starmer-2025-06-16/ (дата звернення: 17.06.2025).
7. Politico. Trump hints at no more US sanctions on Russia at G7 summit [Електронний ресурс] // Politico, 16.06.2025. – [Електронний ресурс]. – URL: https://www.politico.eu/article/donald-trump-us-sanctions-russia-g7-summit-keir-starmer-vladimir-putin/ (дата звернення: 17.06.2025).
8. AP News. Trump muses about turning the G7 back into the G8 — or even the G9 with China [Електронний ресурс] // AP News, 16.06.2025. – [Електронний ресурс]. – URL: https://www.apnews.com/article/bdfd3a4201d8b552ef695fa4a2179acb (дата звернення: 17.06.2025).
9. Time – See Photos of the Escalating Conflict Between Iran and Israel (попередній підрахунок із «at least 224 deaths reported in Iran and 24 in Israel») . – [Електронний ресурс]. – URL: https://time.com/7294609/iran-israel-war-pictures-strike/ (дата звернення: 17.06.2025).
10. AP News. Overnight Russian attack on Ukraine kills 15 and injures 156. – [Електронний ресурс]. – URL: https://www.apnews.com/article/187fafa3d7324130e5ee7e20e0a3a5dc (дата звернення: 17.06.2025).
11. Радіо Свобода. Зеленський: на Сумщині ЗСУ потроху виштовхують російські війська [Електронний ресурс], 13.06.2025. – [Електронний ресурс]. – URL: https://www.radiosvoboda.org/a/rosiya-ukrayina-zahroza-viyny/31703318.html (дата звернення: 17.06.2025).
12. Reuters. Russia says it struck oil refinery that supplies Ukrainian army with fuel, 15.06.2025. – [Електронний ресурс]. – URL: https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/russia-says-it-struck-oil-refinery-that-supplies-ukrainian-army-with-fuel-2025-06-15/ (дата звернення: 17.06.2025).